Wes-Kaapse Regering

Wes-Kaapse Onderwysdepartement
L Sangqu
Direktoraat: Bestuursrekeningkunde
WCED.NormsandStandards@westerncape.gov.za | 021 467 2608

Lêerno.: 18/5/5
Verwysing: 20230717-6528

Omsendbrief: 0019/2023
Vervaldatum: 31 Maart 2025

Aan: Adjunk-direkteurs-generaal, Hoofdirekteure, Direkteure, Kringbestuurders, Hoofde: Bestuur en Beheer, Adjunkdirekteure by distrikskantore, Prinsipale en Voorsitters van beheerliggame van alle artikel 21 gewone openbare skole

Kort opsomming: *Besonderhede van die finansiële toewysing aan artikel 21-skole vir die 2024/25-boekjaar en riglyne vir die verkryging van goedere en dienste.*

Onderwerp: Artikel 21-skole: Norme-en-standaarde-befondsing vir skole, graad 1 tot 12 – finansiële toewysings vir die 2024/25-boekjaar

1. **Toewysing**

Die voorlopige norme-en-standaarde- (N&S-) toewysings vir artikel 21-skole vir die volgende drie jaar, vir die tydperk vanaf 01 April 2024 tot 31 Maart 2027, is op SOBIS beskikbaar. Toegang kan daartoe verkry word deur die volgende te doen:

- Teken aan op SOBIS.
- Kies "Public Ordinary".
- Kies skool.
- Klik "Proceed". Kies dan die "Administration"-opsie op die kieslys en klik op "Norms and Standards Allocation". Kies "N&S 2024/25".
- Maak 'n drukstuk van die bladsy.

Let asseblief op die volgende:

1.1 Toewysings word bereken ooreenkomstig die voorskrifte in paragraaf 108 tot 114 van die Nasionale Norme en Standaarde vir Skoolbefondsing (NNSSB), soos gepubliseer in *Staatskoerant* No. 29179 van 31 Augustus 2006.

1.2 Volgens paragraaf 110 van die NNSSB, dui die Nasionale Teikentabel, soos gepubliseer in *Staatskoerant* No. 47756 van 15 Desember 2022, die geteikende bedrag per leerder vir 2024 aan. Die geenskoolgelddrumpel sal R1 702 wees.

Nasionale teikentabel vir die skooltoewysing vir graad 1 tot 12 (2024–2026)

Nasionale kwintiel- en skoolgeldstatus	Toewysing per leerder		
	2024	2025	2026*
NK1–NK5 **Geen skoolgelde**	R1 702	R1 748	R1 828
NK4 **Skoolgelde betaalbaar**	R838	R876	R916
NK5 **Skoolgelde betaalbaar**	R289	R302	R316
Geenskoolgelddrumpel	R1 702	R1 748	R1 828

* 2026 aangepas met geprojekteerde inflasiekoers

1.3 Die voorlopige toewysings is op grond van die 2023 10de dag Kitsopname-inskrywings bereken.

1.4 Die Wes-Kaapse Onderwysdepartement (WKOD) sal die leerderinskrywings van alle skole met die 2024 10de dag Kitsopname nagaan.

1.5 **Finale toewysingsbriewe** sal teen 31 Maart 2024 op SOBIS gepubliseer word.

1.6 Skoolgeldskole sal, waar van toepassing, aanvullende befondsing ontvang waar die som van hul skoolgelde vir 2023 en hul N&S-befondsing vir 2024/25 onder die norm van die toewysingsvlak vir geenskoolgeldskole is.

2. Betalingskedule

2.1 Skoolgeldskole

Skole sal hul N&S-toewysing vir die 2024/25-boekjaar in twee betalings ontvang, naamlik 60% in April–Mei 2024 en 40% in Oktober–November 2024. Artikel 21-skole moet hul eerste oordragbetaling (60%) gebruik om hul 2024 leer- en onderrigondersteuningsmateriaal (LOOM), Inligtingstegnologie- (IT-) verwante LOOM/hulpbronne vir die verbetering van digitale en gemengde leer, via hul eie verskaffers of die aanlynbestelstelsel aan te koop sodat dit voor die einde van September 2024 beskikbaar sal wees, en om vir ander uitgawes te betaal, soos in paragraaf 3.1 hieronder uiteengesit. Die tweede oordragbetaling (40%) moet gebruik word om toepaslike skoolverwante uitgawes tot en met 31 Maart 2025 te dek. Waar die WKOD enige LOOM namens skole aanskaf, sal sodanige koste van die tweede oordragbetaling afgetrek word.

2.2 **Geenskoolgeldskole**

Van die totale N&S-toewysing wat in April–Mei 2024 oorbetaal word (kyk paragraaf 2.1 hierbo), moet 20% teruggehou word vir lopende bedryf van **niepersoneeluitgawes**. Skole sal in die N&S-toewysingsbrief van hierdie bedrag in kennis gestel word. Hou in gedagte dat hierdie bedrag die skool tot April 2025 moet onderhou wanneer betaling vir die volgende boekjaar ontvang sal word.

3. **Benutting van die toewysing**

3.1 Die N&S-toewysing is hoofsaaklik bedoel vir LOOM, IT-verwante LOOM en/of digitale hulpbronne vir die verbetering van e-Leer, plaaslike aankope, munisipale dienste, noodsaaklike daaglikse instandhouding van skoolgeboue, terreine en toerusting (ongeskeduleerde instandhouding), en ander lopende uitgawes, waarby werksessiegelde, TV-lisensies, Internetdiensverskaffers, skoollidmaatskap van opvoedkundige verenigings, lisensies en intekengeld vir opvoedkundige sagteware, aanlyn aansoeke en die hernuwing van kontrakte of die eiendomsreg op digitale hulpbronne om e-Leer te verbeter, posgeld, telefoonoproepe, huur van toerusting, ouditeringsgelde, bankkostes, regsdienste, reklame, sekuriteitsdienste, openbare vervoer of vervoer van leerders, huur van voertuie, versekering en kopieerdienste ingesluit is. Eie inkomste, soos in paragraaf 6 hieronder bedoel, moet eers gebruik word om tekorte in bogenoemde verband te dek voordat dit aangewend word vir die finansiering van beheerliggaamposte.

Daar word <u>aanbeveel</u> dat skole hul beskikbare toewysing vir 2024/25 soos volg tussen die onderskeie uitgawekategorieë verdeel:

- 25% vir LOOM-bestellings vir 2025 waarvan 10% spesifiek op biblioteekmateriaal gerig moet wees (elke leerder moet 'n handboek vir elke vak hê). Die voorraad skoolbiblioteekmateriaal moet jaarliks aangevul word totdat die totale getal items die minimum internasionale standaard van 10 items per leerder weerspieël. (Kyk paragraaf 3.1.1 hieronder vir die lys met items wat onder LOOM val.)
- 15% vir plaaslike aankope, **wat persoonlike beskermingstoerusting/klere insluit.**
- 10% vir IT-verwante LOOM en/of digitale hulpbronne vir die verbetering van e-Leer, wat aangewend moet word vir die aankoop van programmatuur (sagteware), lisensies en intekengeld vir opvoedkundige programmatuur (sagteware), en aanlyn aansoeke en die hernuwing van kontrakte of eiendomsreg op digitale hulpbronne om e-Leer te verbeter, wat versoenbaar is met die IT-apparatuur (hardeware) (rekenaars, ens.) wat tans by die skool gebruik word.
- 25% vir munisipale dienste **(skole moet egter begroot vir 'n groter persentasie as uitgawetendense dit noodsaak).**
- 25% vir instandhouding **(waarvan 25% van hierdie toewysing vir herstelwerk om die skool te beveilig, opsy gesit behoort te word).**

3.1.1 Leer- en onderrigondersteuningsmateriaal (LOOM)

(a) Die Departement van Basiese Onderwys (DBO) definieer LOOM as enige materiaal wat onderrig en leer direk in die klaskamer of by die huis (tuiswerk) ondersteun en fasiliteer. Dit sluit die volgende in:
- Handboeke, leesboeke, naslaanboeke, voorgeskrewe werke, atlasse en woordeboeke
- Werkboeke
- Plakkate, land- en muurkaarte
- Opvoedkundige bordspeletjies
- Biblioteekmateriaal (fiksie en niefiksie), naslaanboeke, plakkate en video-opnames, DVD's, CD's, multimedia, ens.
- Rekenaarprogrammatuur (sagteware) en lisensies
- Hulpbronmateriaal vir opvoeders, leerders, klaskamers en biblioteke

(b) Daar word van skole verwag om hul volle LOOM-toewysing te gebruik vir die aankoop van LOOM wat die implementering van die Kurrikulum- en assesseringsbeleidsverklaring (KABV) in hul klasse sal verryk en versterk. Skole word dus aangemoedig om hul LOOM-toewysing vir die aankoop van aanvullende handboeke, voorgeskrewe werke, atlasse, woordeboeke, werkboeke, plakkate, landkaarte, muurkaarte, opvoedkundige bordspeletjies, biblioteekmateriaal (fiksie en niefiksie), naslaanboeke, video-opnames, DVD's, CD's, rekenaarprogrammatuur (sagteware), sowel as toerusting vir Verbruikerstudies, Gasvryheidstudies en die wetenskaplaboratorium te benut.

(c) LOOM-befondsing behoort ook vir intekengeld, aanlyn aansoeke en die hernuwing van kontrakte of eiendomsreg op digitale hulpbronne oorweeg te word. Dit stel skole in staat om LOOM-befondsing te gebruik om digitale hulpbronne aan te skaf in die oorgang van tradisionele na digitale leer. Sulke hulpbronne sluit e-boeke sowel as opvoedkundige sagteware in. Die koste daaraan verbonde is tans soortgelyk aan tradisionele gedrukte handboeke en daar is min/geen noemenswaardige vermindering in koste nie. Daar moet voorsiening gemaak word sodat skole in staat is om op hierdie dienste/produkte te kan inteken.

(d) Onderhewig aan die volgende voorwaardes kan skole minder geld aan LOOM toewys indien:
- elke leerder in die skool oor 'n handboek vir elke vak beskik en toegang tot ander LOOM-hulpbronne het;
- die skool jaarliks 10% van die LOOM-toewysing vir die aankoop van biblioteekmateriaal toegewys het om die biblioteekvoorraad aan te vul en die totale getal items in die biblioteekvoorraad nou bestaan uit die minimum internasionale standaard van 10 items per leerder; en

- die beheerliggaam 'n formele besluit aangaande hierdie afwyking geneem het. (Hierdie besluit van die beheerliggaam rakende die begroting wat by 'n ouervergadering voorgelê moet word, moet verduidelik word en die bedrag wat per leerder aan LOOM bestee is, moet voorsien word. Hierdie besluit moet by die ouervergadering voorgelê word, ongeag of dit deur die kringbestuurder ondersteun word of nie.)

(e) Hoe om LOOM te verkry:

- Artikel 21-skole moet mededingende kwotasies kry wanneer hulle hul bestellings by verskaffers van LOOM plaas, waar van toepassing, of skole kan aanlyn bestel. Die WKOD stel skole jaarliks (deur middel van omsendbriewe en/of minute) oor die tydsraamwerke vir die bestelling van KABV-aanvullingshandboeke op SOBIS in kennis.
- Wanneer aanvullende LOOM bestel word, moet skole alle KABV-handboeke uit die goedgekeurde nasionale katalogusse kies – verwys na goedgekeurde nasionale katalogusse wat op die WKOD se webwerf by **http://wcedonline.westerncape.gov.za/index.html** beskikbaar is.
- Vir bystand met die kies van skoolbiblioteekmateriaal moet skole met mnr. Timothy Cloete, EDULIS-koördineerder: Skoolbiblioteekdienste, by tel. 021 957 9626 in verbinding tree. Die distrik se skoolbiblioteekadviseur en/of bronnesentrum-koördineerder kan ook in verband met die ontwikkeling van hul skoolbiblioteke gekontak word.

3.1.2 Munisipale dienste

(a) Die N&S-toewysing aan skole is bedoel vir die betaling van, onder andere, skole se maandelikse munisipalediensterekeninge, wat elektrisiteit, water, riool- en vullisverwydering (beskikbaarheid- en gebruikskostes) insluit, maar die betaling van eiendomsbelasting uitsluit. Soos in die verlede, sal die staat die eiendomsbelasting op eiendom wat in die naam van die Provinsiale Regering van die Wes-Kaap (PRWK) of, onder sekere omstandighede, die Republiek van Suid-Afrika (RSA) geregistreer is, betaal.

(b) Skole moet steeds die besparingsmaatreëls wat in Bylae A aangedui word, implementeer.

(c) Eskom en die meeste munisipaliteite het aangedui dat hulle meters vir voorafbetaalde elektrisiteit aan skole beskikbaar kan stel. Dit sal skole in staat stel om hul elektrisiteitsverbruik beter te beheer. Skole moet Eskom of hul plaaslike munisipaliteit kontak, soos van toepassing, indien hulle voorafbetaalde elektrisiteitsmeters wil laat installeer.

(d) **Waar dit blyk dat skole nie hul munisipalediensterekeninge vereffen nie, behou die WKOD die reg voor om geld uit die N&S-toewysing terug te hou om uitstaande munisipalediensterekeninge namens die betrokke skole te vereffen.**

(e) **Alle skole wat die slim watermeterloodsprojek aanvaar het en wat slim watermeters by hulle skole geïnstalleer het, moet befondsing van die munisipale toewysing opsy sit om die maandelikse slim watermeterkoste te dek.**

3.1.3 <u>Daaglikse instandhouding</u>

(a) Daaglikse instandhouding is van toepassing op die instandhouding van terreine, reiniging, opknapping, beskermingsdienste, herstel en/of vervanging van gedeeltes van skoolgeboue en sekuriteitsmeganismes. **Gereelde instandhouding moet gedoen word om die agteruitgang van skoolgeboue en noodherstelwerk as gevolg van verwaarlosing te verhoed.**

(b) **Waar die N&S-toewysing vir daaglikse instandhouding onvoldoende is, word van skole verwag om, waar nodig, die toewysing uit hul eie inkomste aan te vul.**

(c) Skole moet vir hul daaglikse instandhoudingsherstelwerk na gelang van die toestand van hul skoolgeboue en -terreine begroot.

(d) Skole behoort ook 'n bedrag van hul jaarlikse toewysing vir daaglikse instandhouding opsy te sit vir die:

- instandhouding van toerusting wat gebruik word om die skoolterrein te verbeter, bv. onderhoud van die grassnyer, die aankoop van verf vir tuinbanke op die skoolterrein, en die aankoop van kalk en kunsmis;
- instandhouding van brandbestrydingstoerusting, d.w.s. brandslange, brandwiele, geskikte brandblussers, ens.;
- noodinstandhouding van sekuriteitsmeganismes of beskermingsdienste wanneer die bestaande sekuriteitsmeganismes (met inbegrip van outomatiese hekke, hekmasjinerie, ens.) by die skool beskadig is as gevolg van inbraak, vandalisme of veroudering; en
- instandhouding van omheining en ander sekuriteitsmeganismes (bv. alarms, interkomstelsels, ens.).

(e) N&S-toewysings mag nie gebruik word vir daaglikse herstelwerk aan koshuise nie. Sodanige herstelwerk moet uit leerders se losiesgeld en beurse befonds word.

4. **Die N&S-toewysing mag NIE vir die volgende gebruik word NIE:**

- **Besoldiging van personeel wat deur die beheerliggaam aangestel is**
- **Nuwe geboue**
- **Koshuisuitgawes**
- **Lenings aan individue of ander inrigtings**
- **Enige kapitaalitems > R5 000**

5. **Groot noodherstelwerke**

Ingevolge paragraaf 97 van die NNSSB moet die DBO en/of die WKOD buiten die skooltoewysing, na hulpbronmeganismes soek om onder andere aandag te gee aan dringende herstelwerk aan die infrastruktuur wat die direkte en/of indirekte gevolg is van historiese onbillikheid ten opsigte van uitgawes en natuurrampe. Die volgende herstelwerk sal ooreenkomstig die *Standaard Bedryfsprosedures vir Noodinstandhouding in Wes-Kaapse Skole, 2021* oorweeg word:

KATEGORIE A
Ernstige skade: Ernstige skade aan die infrastruktuur as gevolg van historiese onbillikheid ten opsigte van uitgawes, natuurrampe, struktuurfoute en/of brande wat 'n negatiewe impak op die voortgesette bedryfsvermoë van 'n skool het en/of 'n gesondheids- en veiligheidsrisiko vir leerders en/of personeel inhou. Die WKOD sal die implementering van noodherstelwerk oorweeg as 'n skool nie die nodige beskikbare fondse het nie (die instandhoudingstoewysing is uitgeput), en/of nie die nodige vaardigheid het om sodanige werk uit te voer nie, mits die WKOD voldoende fondse beskikbaar het.

6. **Eie inkomste**

Ingevolge artikel 36(1) van die Suid-Afrikaanse Skolewet (SASW), 1996 (Wet 84 van 1996), moet beheerliggame alle redelike stappe doen om die staatshulpbronne aan te vul ten einde die gehalte van onderwys wat deur die skool **aan alle leerders by die skool** voorsien word, te verbeter. Alhoewel geenskoolgeldskole nie verpligte skoolgeld (met inbegrip van registrasiegelde) mag hef nie, word hulle aangemoedig om vrywillige bydraes (donasies) te werf en by fondsinsamelingsfunksies betrokke te raak.

7. **Verslagdoening**

7.1 Die goedgekeurde begroting van die skool moet jaarliks teen 01 Desember by die betrokke distrikskantoor ingedien word.

7.2 Alle skole moet binne 30 dae na die einde van die kwartaal (uitgawes tot 30 Junie en 31 Desember) 'n WKOD 043-vorm (sesmaandelikse verslag) by die betrokke distrikskantoor indien. Voorts vereis artikel 43(5) van die SASW dat skole (vir die aandag van die betrokke distriksdirekteur) jaarliks teen 30 Junie 'n afskrif van hul stel geouditeerde finansiële state vir die vorige boekjaar voorlê.

7.3 Fondse sal slegs aan 'n skool oorbetaal word as die distrikskantoor dit as finansieel sterk sertifiseer, gebaseer op die finansiële bedrywighede van vorige kwartale. **Voorts, indien 'n skool nie voor of aan die einde van die boekjaar as finansieel sterk gesertifiseer word nie, kan die skool sy N&S-befondsing verbeur.**

8. **Verdere voorwaardes**

8.1 Die beheerliggaam moet behoorlike beheer oor inkomste en uitgawes uitoefen, soos uiteengesit in die *Handleiding: Basiese Finansiële Stelsel vir Skole*, uitgereik deur die Hoof van die Departement ingevolge artikel 37(1) van die SASW. Indien die lede van die beheerliggaam nie oor die nodige kundigheid beskik om hierdie funksie te verrig nie, moet hulle iemand koöpteer wat hulle kan help.

8.2 Alle skoolfondse, verkry van die staatstoewysing en eie inkomste, moet aangewend word vir doeleindes wat direk met onderwys verband hou, soos bepaal in artikel 37(6) van die SASW, met inbegrip van die aankoop van LOOM. Ingevolge WKOD-beleid mag handboeke en leesboeke nie gefotokopieer word nie aangesien dit neerkom op skending van die Wet op Outeursreg, 1978 (Wet 98 van 1978).

8.3 Die WKOD het die reg om skoolfondsrekords te ondersoek en teen enige lid van die personeel of die beheerliggaam op te tree indien hy of sy by die wanadministrasie van skoolfondse betrokke sou wees. Daarom moet skole alle bewyse van inkomste en uitgawes vir hierdie doel bewaar.

9. **2024/25-toewysing**

Daar moet aan alle vereistes in paragraaf 7 **voor Woensdag 31 Januarie 2024** voldoen word om te voorkom dat onbetaalde fondse verbeur word.

10. **Kontaknommers vir navrae**

Onderwerp	Naam	Tel.
Sesmaandelikse WKOD 043-verslae en geouditeerde finansiële jaarstate	Adjunkdirekteur: Korporatiewe Dienste by distrikskantoor	Toepaslike distrikskantoor
Aankope van LOOM (WKOD 034), plaaslike aankope (WKOD 026) via SOBIS en aanlyn handboek- (KABV) bestellingsnavrae	Mnr. B le Keur Me L Witbooi	021 467 2094 021 833 8487
Algemene navrae oor betalings	Me. N Mtongana Me. N Petersen	021 467 2703 021 467 2701
Noodherstelwerk	Mnr. N Sutcliffe Mnr. L Rebe Mnr. D Bareetseng Mnr. N Ariefdien Mnr. C van den Heuvel	021 467 2568 021 467 2877 021 467 9374 021 836 1324 044 803 8322
e-Leer EDULIS-koördineerder: Skoolbiblioteekdienste	Mnr. RJ Erasmus Mnr. T Cloete	021 467 2106 021 957 9626
Algemene navrae: Norme en Standaarde (navrae wat verband hou met oordragbetalings uitgesluit)	Me. G Jini Mnr. L Sangqu Mnr. E Bezuidenhout E-posadres: WCEDWCED.NormsandStandards@westerncape.gov.za	021 467 2191 021 467 2608 021 467 2192

GETEKEN: B WALTERS
HOOF: ONDERWYS
DATUM: 2023-08-01